

Vakantie- verhalen

In het MIAT kan je nog tot 24 april de expo ‘Op vakantie!’ gaan bekijken. De tentoonstelling belicht de geschiedenis van het reizen, van de Grand Tour in de 17de en 18de eeuw tot het massatoerisme van vandaag. Tussendoor passeren Sabena, Belgisch Congo, de Belgische Spoorwegen, de bedevaart naar Lourdes en de Belgische kust de revue.

In het historisch onderzoek dat aan de basis lag voor ‘Op vakantie!’ stond mondelinge geschiedenis centraal. Museummedewerkster Sabine Mengé nam heel wat interviews af van bevoorrechte getuigen. Hieronder nemen Lucien, Françoise, Christiane en Luc u mee in hun meest memorabele reiservaringen.

Auteur en interviewer: Sabine Mengé
Voorwoord, slotwoord en eindredactie:
 Eline Chalmet
Getuigen: Lucien Cornelis, Françoise Kasier,
 Christiane Van Cauter-Blondeel, Luc De Corte

Reizen is van alle tijden

Door de eeuwen heen werd er zeer veel gereisd. Bedevaarders, kooplui, marktkramers en ook edellieden, diplomatieke gezanten en kunstenaars ... Ze hadden allemaal een goede reden om hun thuisplaats te verlaten.

In Europa was het in de 17de en 18de eeuw de gewoonte dat gegoede jongelui als afronding van hun opleiding een cultuurhistorische rondreis maakten langsheen de belangrijkste steden, zoals Londen en Parijs. Geleidelijk evolueerden talrijke reisbestemmingen tot plaatsen van verstrooiing en ontspanning. Men ging er heen om te zien en gezien te worden. In de 19de eeuw werden talrijke ontspanningsoorden echte vakantiebestemmingen. Met de spoorweg waren ze vaak gemakkelijk te bereiken, zodat vanaf het einde van die eeuw ook de arbeider op reis kon. De opkomst van de auto, de autocar, de fiets en iets later het vliegtuig zorgde voor een omwenteling in het reizen. Vanaf 1936 kreeg de werknemer betaald verlof. Nu kon hij echt op ‘vakantie’. Na de Tweede Wereldoorlog zette de democratisering van het toerisme zich, hand in hand met de gouden jaren van de consumptiemaatschappij, verder door. (bron: DE HERDT RENE (red.), *Op vakantie!* Gent, VIAT, 2010, 272 p.)

Anno 2011 is op vakantie gaan bijna voor iedereen mogelijk. Je kan op heel democratische manieren reizen, als je maar een goedkope vlucht uitzoekt of bereid bent met een rugzak en een tentje op stap te gaan. Maar het democratisch reizen was niet altijd zo evident. Rugzak en tent dateren ergens van het begin van vorige eeuw. Voor mensen die in de jaren 1950 met de tent op reis gingen, was het vaak sleuren met zware buizen en logge canvastenten. Men spaarde

dan op gewicht door geen matras mee te nemen maar stro te vragen bij een plaatselijke boerderij of gewoon op een zeil te slapen, wat niet alleen heel oncomfortabel was maar bovendien erg koud.

Op zoek naar de recente geschiedenis over ‘op vakantie’ ging ik een aantal mensen interviewen

Naar Joegoslavië in de jaren 1950

Getuige: Lucien Cornelis, 80 jaar op het moment van het interview (2009)

Een oud berenhuis in de buurt van de Minnemeers, dat is zijn stek. Het is niet evident hem thuis aan te treffen. 80 jaar is hij, toch blijft hij een druk bezet man. Op vraag beschildert hij enorme canvasdoeken met mooie vlotte letters op afmetingen waar de digitale concurrenten nog kunnen van dromen. Een laatste meester-schilder is hij, marmeren en letterschilderen zit hem in de vingers. Zijn vrije tijd spendeert hij in zijn eigen atelier, vrij abstract werk komt daar tot leven. Lucien ontving mij in het voorjaar van 2009, heel eenvoudig in zijn keuken, waar boeken en herinneringen aan reizen centraal staan.

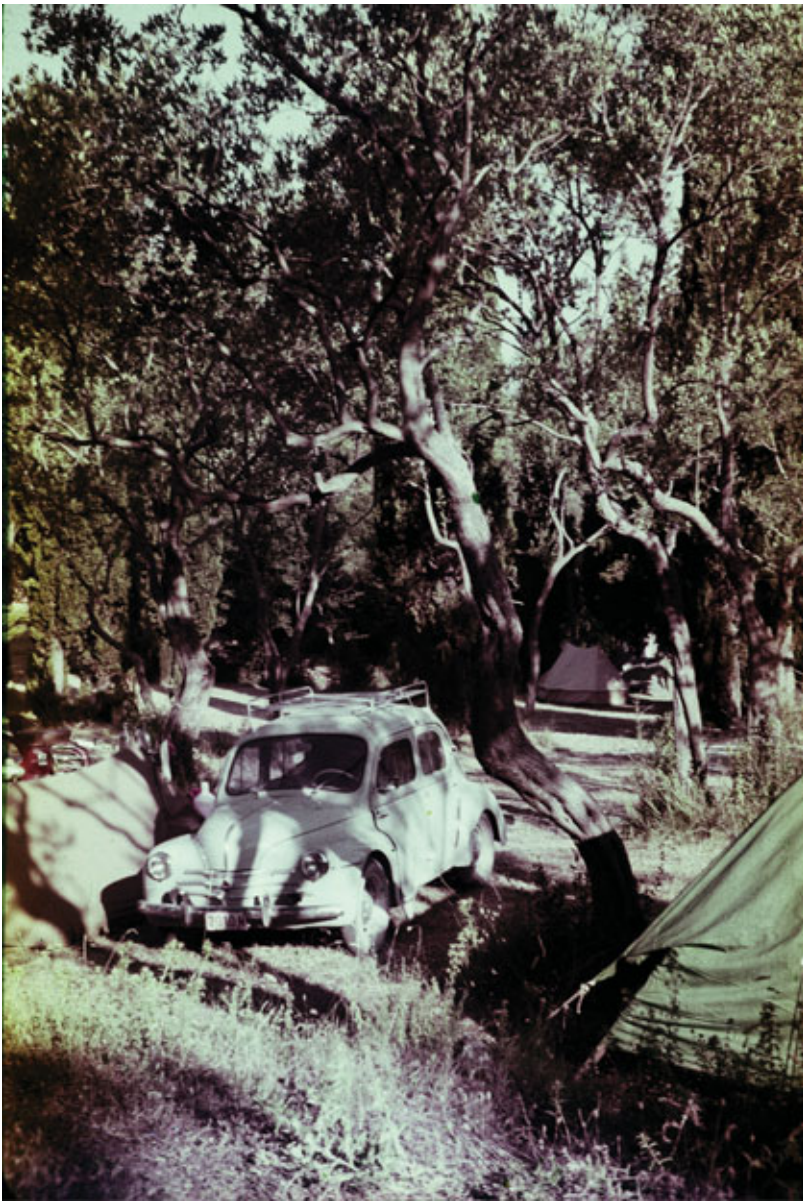
In het totaal ben ik op korte tijd zes maal naar Joegoslavië geweest.

De eerste keer was in 1957 en toen ging ik helemaal alleen. Vanuit België was er geen enkele reisorganisatie die naar dit land reed. Door navraag bij de Belgische reisbureaus vernam ik dat een toeristische bus vanuit Zwitserland naar Joegoslavië reed. Ik zou vertrekken vanuit Lugano. Eerst had ik natuurlijk een visum nodig, dit verkreeg ik vlot.

Vanuit Lugano reden we over Milaan, Verona en Trieste, via Istrië naar Joegoslavië. Zodra we over de grens waren, was de toestand van de wegen primitief, doorgaans enkel voorzien van een laag grind.

Bij de reis was ook verblijf voor onderweg en een broodlunch van het hotel voorzien. ‘s Middags zaten we op een terras en één van de Joegoslaven was heel geïnteresseerd in een medereiziger, gebaren makend naar zijn lunch. De toerist trachtte met hem een gesprek aan te gaan, intussen griste die man zijn lunchpakket gewoon weg en ging er vandoor, terug naar zijn

zitplaats aan de overkant, om rustig zijn buit op te eten. Onderweg reden we nog landinwaarts om de grotten van Postojna te bezoeken. De bus reed vrij langzaam naar onze eindbestemming Split. Split is een kleine stad aan de Dalmatische kust. We bezochten er het paleis van keizer Diocletianus.

Ik nam de boot naar Dubrovnik. Dit is een Kroatische stad gelegen op een rotsachtig schiereiland. De gehele oude stad wordt door reusachtige muren en bastions ingesloten. Gedurende 1200 jaar heeft de stad zich als republiek Ragusa weten handhaven. Het was eeuwenlang een felle tegenstander van Venetië.

Op een avond in Dubrovnik ging ik samen met enkele medereizigers even wandelen. We gingen met de groep iets drinken in de 'Splendid bar'. Het was er heel gezellig, in open lucht met zicht op zee, er speelde een orkestje typische lokale muziek. Mijn medereizigers vertrokken terug naar het hotel, aan de andere kant van de stad. Ik was achtergebleven omdat de inwoners met een volksdans begonnen waren. Toen ik wat dichterbij ging kijken sprak een Serviër mij in het Frans aan. Aanvankelijk gaf hij me uitleg over de dans,

het was een Servische 'Kolo'. Hij nodigde mij uit aan zijn tafel en bestelde een zware Dalmatische wijn. Hij vroeg waar ik vandaan kwam en België bleek hem te interesseren. Hij was vergezeld van een knappe vrouw, een gekende zangeres in Beograd. Intussen bestelde hij almaar door van die zware wijn. Toen de vrouw eventjes weg was, stak hij mij discreet een briefje toe. Hierop stelde hij mij eenvoudigweg voor met de dame in het Splendid Hotel op kamer te gaan.

Ik was helemaal niet geïnteresseerd en stapte op, verder naar mijn hotel dat aan de andere kant van de stad lag. Ik ben er die avond niet meer geraakt. Ik heb mij ergens op een zachte berm neergeveild en ben om vijf uur in het hotel toegekomen. Ik werd reeds gezocht, uiteindelijk werd alles onmiddellijk gemeld, heel wat personeel was bij de staatsveiligheid.

Later, toen ik toevallig in België een Joegoslaaf ontmoette legde hij mij uit wat er die avond aan de hand was: belust op een originele Westerse identiteitskaart werd volgend scenario gespeeld: een argeloze toerist zat voeren, verleiden tot meegaan naar een hotelkamer en uiteindelijk de identiteitskaart van het slachtoffer nemen. Vele Joegoslaviërs wilden vluchten naar het Westen en een identiteitsbewijs was hiervoor noodzakelijk.

De winkels in de steden en dorpen leken op bizarre wijze allemaal op mekaar. Onder Tito's bewind waren dit allemaal staatswinkels. De etalages leken allemaal op mekaar: enkel een grote foto van Tito versierde deze ruimte. Om te weten wat er verkocht werd moest je echt naar binnen gaan en een tijd wachten voor er iemand kwam. Zelfs op het terras van een café kwam de kelner niet onmiddellijk bedienen, hij werd toch betaald door de staat.

In 1958 ging ik terug naar Joegoslavië, deze keer samen met een vriend, Marc Stevens. Hij reed met een klein Renaultje van 4 pk en 950 cc.

Buiten ons visum hadden we ook een 'triptiek' voor de auto nodig, dit is een driedelig document waarvan bij het binnenkomen van Joegoslavië een deel afgescheurd werd en eveneens bij het terugkeren. Dit had te maken met het feit dat auto's zeker niet mochten verkocht worden in Joegoslavië. Benzinebons moest je op voorhand in België kopen, als ik mij niet vergis gebeurde dit in dollars. We mochten 3000 dinar in briefjes van 100 dinar meenemen. Voor de rest moest je dollars laten wisselen in een Joegoslavische bank. Het aankoopbewijs moest je heel goed bijhouden. Toen wij door onze benzinebons zaten, betaalden wij met een briefje van 1000 dinar. We hebben veel geluk gehad, Joegoslaviërs zijn echt geen verklikkers, want normaal had die handelaar de politie moeten verwittigen. Als je dan je aankoopbewijs van die dinars niet had kon je in die tijd voor 5 jaar in de cel vliegen.

We hadden juist 14 dagen verlof, dus reden wij 28 uren ononderbroken door. De wegen in Duitsland waren reeds heel behoorlijk, maar ons autootje had een maximum van 90 tot 95 km per uur in de allerbeste omstandigheden. We reden over Oostenrijk en

wilden de pas ter hoogte van Villach-Klagenfurt nemen. Voor we het Karawankengebergte introkken gingen we eten. Oostenrijkers hadden ons autootje in de gaten. “Met zo’n autootje kom je nooit over de Wurzenpass, die heeft een helling van 27%.” Ze verwezen ons naar de Loiblpass. Op de laatste bocht voor de top was een aanduiding van 34% en we haalden het. Een soldaat stond echt op het hoogste punt en begroette ons heel eenvoudig met “Dobar dan” (goedendag). Vanaf die pas en daarna was het weer stijl bergaf. De schijfremmen van onze auto waren zeer klein, dus kwamen we op de motor naar beneden. Die motor janken!

Eenmaal in Joegoslavië waren de wegen erbarmelijk slecht. We deden soms maar 50 km op een hele dag. We reden naar Opatia. Daar zetten we onze canvas-tent op, op het strand. Die nacht was er zo een hevige windstoot dat onze tent bijna wegvloog. Op de camping waren we heel blij een handige Nederlander te ontmoeten, die versterkte de binnenkant van onze autobanden. Op die manier hadden we bijna geen platte banden meer. De slechte wegbedekking, in combinatie met alle hoefnagels die er rondslingerden van de talrijke paarden en ezels, konden voor heel wat miserie zorgen. We beseften pas toen we terug waren wat een dienst die man ons had bewezen, er waren namelijk geen banden te koop. Om onze motorolie te verversen moesten we naar een militaire basis rijden. De soldaten waren erg behulpzaam. Door de stoffige wegen was onze motor volledig onder een grijze laag verdwenen. De soldaten spotten hem met water af, zodat ze die verder konden nakijken.

Het was een wondermooie en avontuurlijke reis. We trokken door prachtige landschappen, zagen machtige wilde rivieren die soms in de grond verdwenen en bergen en kloven waar nog beren en wolven huisden. Ook de rijke cultuur en folklore, kerken, moskeeën, kloosters. De mensen droegen toen nog hun typische klederdracht. Men sprak er zeven talen, net zoveel als er volkeren waren.

Jaren later toen ik Marc Stevens nog eens ontmoette, zei hij dat deze reis de boeiendste was die hij ooit had meegemaakt.

Caravan met vaste stek

Getuige: Françoise Kasier, 52 jaar op het moment van het interview (2010)

Hier volgt de getuigenis van een geroutineerde kampeerster. Mevrouw Françoise Kasier was acht jaar toen haar ouders beslisten een caravan aan te schaffen. Het werd een De Reu, model Casablanca. In 1966 kostte die 76.000 BEF. De ouders Kasier hadden er goed over nagedacht. Wanneer je met vier kinderen op reis wilt, kan je beter éénmaal een kost maken voor de aankoop van een caravan. Je geniet daar jaren van.

Mijn vader had een auto sinds 1963, toch gingen we

nooit naar het buitenland. Na huren in Heist en Bredene, kochten mijn ouders dus die caravan. Toen gingen we met de auto op zoek naar een goede plaats om te kamperen. We kwamen terecht tussen Wenduine en Den Haan bij Boer Constant en daar zijn we gebleven.

Je kon het terrein niet echt een camping noemen. We stonden op het voorerf van de boerderij van Constant, de camping had ook geen naam. Je kwam op zijn erf, dan had je zijn woonhuis en daarachter een aardappelveld. Het voorerf was de camping. We stonden daar het hele seizoen met een viertal caravans, in de zomer kwamen er nog enkele families bij.

Voor ons gezin betaalden we voor het hele seizoen 1200 BEF. Als iemand op bezoek kwam, moesten de bezoekers wel daggeld betalen aan Constant, hij had het wel altijd gezien als er iemand bijkwam. Die mensen betaalden maar een paar frank.

De camping was heel primitief, als sanitaire voorziening was er het toilet van ’t boerke, aan de achterzijde van zijn woning, zonder doorspoeling, met krantenpapier aan een nagel. Water werd gehaald met een bidon aan het kraantje. ’t Boerke zelf, Constant, was een waar fenomeen. Als je bij hem binnenkwam stond daar de hele dag een metalen koffiekkan op het vuur, hij at smout op zijn boterhammen. ’s Nachts ging de man in het donker, zonder lamp, door de duinen naar de zee om zijn vislijnen uit te zetten.

Het leukste bij onze vorm van kamperen, was het ‘thuiskomen’: wij zagen elk jaar onze vrienden terug. Het was als één grote familie. Vanaf Pasen tot eind september gingen wij daarheen. In de weekends, in de schoolvakanties. Op het einde van het seizoen werden de koelkast, het vuurtje, de tafel en de stoelen in de caravan gestockeerd.

De hele paasvakantie gingen we er heen. Moeder maakte dat al ons gerief klaarstond zodat we onmiddell-

lijk konden vertrekken als mijn vader thuiskwam. Ik herinner mij nog het eerste wat we deden toen we toekwamen op de camping: koffie maken en eten. In deze vakantie ging mijn vader enkel mee voor de week-ends. In de zomervakantie herinner ik mij dat hij er drie weken was en op het einde vier weken. Hij nam de was mee en bracht die gewassen maar ongestreken terug mee.

Het leven op de camping was heel eenvoudig. De bewoners van de drie andere caravans kenden we allemaal. Mensen uit Brussel hadden een grote starcaravan, er was nog een familie uit Gent en een schoolmeester met zijn gezin uit Aalst, deze laatste kwamen enkel in het hoogseizoen. De kinderen vormden een hechte groep.

Het primitieve heeft mij nooit gestoord. We wisten ons in een waskuip in de caravan, er was een gordijn tussen de twee helften van de caravan dat een beetje privacy bood.

Wij waren daarmee opgegroeid, het was ook een tijd dat men thuis ook veel minder had. Goed ingerichte badkamers zijn pas eind de jaren 1960 algemeen goed geworden.

Wanneer je onze manier van kamperen met hedendaags kamperen vergelijkt, is er natuurlijk een enorm verschil. Nu kan men zich geen camping inbeelden zonder een reeks douches, een rij lavabo's, toiletten

met lopend water, een wasplaats met wasmachine en eventueel een droogkast.

Een ander comfort waar men bij caravans tegenwoordig niet zonder kan, is de satelliettelevisie. Wij hadden dat niet nodig, wij hadden een radio. Voor de rest waren we altijd buiten. Ons moeder zag ons 's morgens voor het eten en dan waren we de hele tijd weg tot het opnieuw etenstijd was. We moesten wel zeggen waar we naartoe gingen. We staken de Driftweg (van Wenduine naar Den Haan) over en gingen in de lage duinen spelen, dit gedeelte is nu natuurgebied. We hadden de zee niet echt nodig. In die lage duinen hadden we genoeg ruimte om te spelen. Door het bos waren er toen enkel paadjes waar de mensen liepen, het waren geen echte verharde paden. Mijn moeder maakte schilderijen in het natuurdomein.

We gingen ook braambessen en rozenbottels trekken en maakten er confituur van. Wij deden echt wel veel dingen samen met het gezin.

We zaten tussen Den Haan en Wenduine, dus hadden we keuze tussen één van beiden voor onze boodschappen. Er waren toen van die kleine privésupermarktjes waar je alles kon kopen. Meestal deden we dat te voet. Voor de grote boodschappen werd de auto gebruikt.

De zee, dat was een uitstap van een kwartier en dan moest je ook nog de hoge duinen over. We deden dat

met de hele familie, maar zeker niet elke dag. Soms gingen we met de auto weg om een ander deel van de kust te bezoeken. In die tijd was er geen toezicht op de stranden waar wij gingen zonnebaden en zwemmen.

We deden ook activiteiten met de andere gezinnen. We zijn zo naar de vismijn geweest met een hele bende. Mijn vader bakte pannenkoeken en alle kinderen van de camping waren dan welkom.

Het middenplein bleef vrij om te spelen. Soms speelden groot en klein 'zakdoekje leggen'. We speelden ook petanque samen met de volwassenen. Tegenwoordig maken ze een speelterrein ergens in een hoek van de camping, hierdoor is er niet enkel minder controle maar ook minder samenspel.

Er was vroeger nog minder privacy dan nu op de camping, de mensen leefden veel meer buiten. Eigenlijk gebeurde alles buiten. Koken deden we in de voortent, eten buiten of in de voortent. Mijn moeder zat buiten met haar naaiwerk. Wij speelden buiten op het voorerf of verder in de duinen. Een nadeel was misschien dat als er ruzie gemaakt werd, de hele camping het gehoord had.

Een caravan is snel opgeruimd, je hebt veel minder werk. Je had meer vrije tijd.

Met mijn eigen gezin ben ik nog lang blijven kamperen tot mijn zoon zestien jaar was. Er was intussen een nieuwe caravan voor mijn ouders en ik bleef de oude caravan delen met mijn zus. Iedereen had er zo zijn hobby en mijn zoon speelde met de andere kinderen. Soms ging hij ook met mijn ouders mee. Mijn vader ging met zijn fiets rond en vroeg dan "Heb je mijn kleinzoon niet gezien?". "Hij zit achter het zeil een boterham te eten.", was het antwoord. De kinderen waren zo overal een beetje thuis.

Met ons Volkswagen Kevertje naar Joegoslavië

Getuige: Christiane Van Cauter-Blondeel, 72 jaar op het moment van het interview (2009)

Toen Armand Blondeel, tekenaar en ontwerper van glasramen, eind mei 1955 huwde, wou hij een bijzondere reis maken. De keuze viel op Joegoslavië. Om de kosten te drukken vroeg hij zijn zus Regina en schoonbroer Rik mee. De familie was zo hecht na allerlei perikelen dat uiteindelijk ook zijn jongste zus van 18 jaar, Christiane, meeging. Christiane neemt u hieronder mee in hun Volkswagen Kevertje.

In die tijd werd Joegoslavië door Westerse mensen bekeken als een vuil en gevaarlijk land. Meneer pastoor van Sint-Jacobs kwam speciaal bij ons op bezoek om ons die reis af te raden. "De mensen zijn er gevaarlijk, ze staan direct met messen klaar." We zouden luizen krijgen. Die bangmakerij had alles te maken met de Joegoslavische partizanen in de Tweede Wereldoorlog. Die wrede omstandigheden stonden in 1955 nog heel scherp in het geheugen gegrift.

We hadden niet veel geld om te reizen. Alleen mijn zus en haar man hadden wat geld. Rik, de man van Regina verdiende al wat geld als expertboekhouder en had zich een Volkswagen Kevertje gekocht. 350 kg mocht dat vervoeren, met ons vijven en onze bagage moest dit lukken. Op 29 mei was Armand getrouwd en op 30 mei zijn we samen op reis vertrokken.

Ik was 18 jaar toen we vertrokken en in Ulm vierden we mijn 19de verjaardag.

Interesse voor het vreemde, de andere volkeren die daar woonden, had ons voor Joegoslavië doen kiezen. In 1955 zagen we vooral de Sloveense en Kroatische kant, dit deel was overwegend orthodox. In de orthodoxe abdijen mochten vrouwen niet binnen, de mannen wel.

Onderweg deden we Heidelberg aan. We moesten via Oostenrijk over de Grossglocknerpas. Via de Loiblpas zijn we vanuit Oostenrijk Joegoslavië binnengereden. Op de top van de berg was de douane. Het was een aardeweg, zo breed als onze auto, 29 % stijging. Er was mist. Mijn zus had enorm schrik van die afgrond naast ons. De douanebeamten waren heel verwonderd daar mensen te zien. Ze waren heel vriendelijk. Ze boden ons zelfs koffie aan. We hadden kleine briefjes van 20 dinar onder onze kledij verborgen omdat we maar heel beperkte deviezen mochten binnenbrengen. Het was erg spannend maar alles verliep probleemloos.

De wegen waren erbarmelijk slecht, we hebben ontelbare keren een platte band gehad. Het was een zeer dun bevolkte streek. Het ergste was dat maanlandschap in het Noorden, het gedeelte dat men nu Slovenië noemt.

We bezochten de grot in Postojna Jama. Tijdens de oorlog zijn er daar veel Duitse soldaten gedood doordat men dynamiet in de grot gooide. De gids, een Joegoslavische man die in België een tijd in de mijnen gewerkt had, verraste ons met een rondleiding in het Nederlands met een Sint-Niklaas' accent.

Tussen Opatija en Rijeka ontmoetten we de volgende

dag een groep kinderen. We waren in die mate gewaarschuwd voor banditisme, dat we erg op onze hoede waren. Die kinderen nodigden ons uit om te zwemmen in de Adriatische zee.

Mijn zus en ik hadden een handwasje gedaan, we hadden echt niet veel kleren mee, en legden ze te drogen op de rotsen. Omwille van haar gezondheid moest mijn zus uit de zon blijven en best niet zwemmen. Zij besloot op ons gerief te letten terwijl wij met de kinderen gingen zwemmen en varen. Na die boottocht verdwenen de kinderen plots. We hadden wat schrik dat er iets gebeurd was met de auto, maar toen we daar toekwamen zagen we ons kevertje helemaal versierd met bloemen. De kinderen kwamen met een boeket af, de oudsten spraken wel een paar woorden Frans, want ze hadden een Franse juf. In het stof op de auto hadden ze geschreven: "Au revoir, madame. Il fait beau temps aujourd'hui." Armand heeft later contact gehad met Stanislas, de jongen van twaalf die later kapitein wou worden. Ik heb zijn brieven nog bewaard. Armand had bovendien één van de meisjes getekend en die tekeningen werden uitgewisseld.

We hadden één tent voor ons vijven, een tent met twee staven, zonder grondzeil. In plaats van een slaapzak had ik een paardendecken dat dubbel geplooid en aan de zijkant dicht gestikt was. Het was in de maand mei en het was ijzig koud, vooral in Duitsland en Oostenrijk. Alleen mijn zus had een luchtmatras, maar ook die matras gaf een koud effect. Ikzelf heb er nog jaren rugpijn aan overgehouden.

De verkeersborden in Joegoslavië stonden helemaal niet zoals ze bij ons staan. Daardoor hadden wij het eenrichtingsverkeer over het hoofd gezien. Voor ons was dat niet duidelijk. De politie was allesbehalve vriendelijk, we kregen dus onze eerste boete en in gebarentaal liet hij ons bovendien verstaan dat indien we drie boetes hadden, onze chauffeur in de gevangenis zou belanden. We reden één straat verder en kwamen aan een pleintje waar we een ijsje zouden eten. Een vrouw kwam ons waarschuwen dat er iets met onze auto was, opnieuw een boete. Het bleek een standplaats voor bussen, de aanduiding stond zo

hoog en wij konden dat opschrift natuurlijk niet lezen. Wat een geluk dat tussen de steden de wegen zo schaars bereden waren dat er geen politie patrouilleerde.

Het volgende stadje was Ilirska Bistrica, een legioenstadje, waar heel wat soldaten verbleven, ze passeerden al zingend, wij bleven luisteren. Het was vreemd, maar zeker niet bedreigend. Tito had een gematigde dictatuur ingesteld, waardoor alle volkeren samen vredig konden leven. De hele periode van Tito's bewind leefde het land in een relatieve rust, na zijn dood viel het land uiteen.

In die stad met al die soldaten vonden we het veiliger een slaapplek te zoeken. Voor 28 BEF hebben we met 5 personen geslapen in een 'gastonja', een soort café-hotel.

Daarna reden we verder richting Split. Op iedere heuvel bij het binnenkomen van een dorp stond er in grote letters 'TITO'.

Onderweg waren we bijna helemaal alleen, er was nagenoeg geen verkeer van de plaatselijke bevolking. We trokken toevallig gelijk op met een Deens koppel, na een platte band waren wij achter gebleven.

's Avonds in Ottocac zagen we de wagen van die Denen staan voor een 'gastonja'. We gingen binnen en aten samen aan een ronde tafel. Stilaan kwamen er steeds meer mannen binnen die trakteerden met flessen wijn. Na een tijdje stonden er 5 flessen wijn voor 7 mensen. Er werd gezongen. Zelfs de elite van het dorp was aanwezig; de veearts die Duits sprak en de dokter die een notie van Frans had. Enkel met deze twee van het hele dorp konden we praten. Toen ik de veearts vroeg waar z'n vrouw was zei hij: 'Frau slaft und draumt von Branco'. In Joegoslavië was 'op café gaan' blijkbaar een mannenzaak. Ze kenden vele van onze Franse liedjes. Maar toen één van ons het Duitse lied zong protesteerden ze massaal. 'Allein wieder allein dahr steht einen Soldat'. Van soldaten wilden ze niets horen.

Daarna zijn we naar Omis gegaan. Het werd het piratendorp genoemd.

Langs de kust was er een hotel-restaurant met een terras boven de zee. Daar heb ik de eerste keer van mijn leven barbecue gegeten. De man van het hotel ging voor ons speciaal het vuur aanmaken. Het vlees zat op kleine stokjes en er waren twee soorten brochettes.

Na al de boetes en pannes besloten we met de boot terug naar het Noorden te reizen. Er was een veerboot die van Dubrovnic in Split aanlegde en terugkeerde naar Rijeka. We betaalden met de laatste dinars. De eerste keer dat de boot aankwam, voer die gewoon voorbij, de man van het ticketbureau had de boot niet verwittigd. De boot was weg en we hadden geen geld meer voor de overnachting. Die nacht sliepen we in een heel klein huisje met ons vijven op de grond. De man van het ticketbureau verzekerde ons dat de boot de volgende dag zou aanleggen. Toen we

aan boord wilden, kwam plots een Duitse wagen aangereden op de kade. De kapitein liet de Duitser voor en onze wagen kon er niet meer bij. Onze mannen gingen met de kapitein praten, het was een grote struise kerel, maar hun argumenten hielpen niet en ze keerden verveeld terug. Gelukkig kregen we al ons geld van die boottocht terug.

Vele vrouwen liepen nog in traditionele klederdracht, ze waren bang, ze hadden nog bijna geen toeristen gezien. Heel typisch waren ook die rode mutsjes met lange linten, ik had er enkele meegebracht, maar na al die tijd hebben de motten er huis in gehouden. Een maal kregen we kersen, in ruil voor een pakje sigaretten. In die tijd droegen wij, westerse vrouwen, driehoekige sjaaltjes, heel dunne zijden sjaaltjes. Voor zo één exemplaar hebben we geslapen en gegeten. Met nylonkousen kon je daar ook zaken doen.

Slechts tweemaal hebben we echt contact gehad met de plaatselijke bevolking, dat is niet veel maar we reden dan ook door heel dun bevolkte streken. We bleven ook nooit langer dan een dag ter plaatse.

Onze algemene indruk was dat het een heel rustig volk was. Totaal geen zenuwen. Eens waren we echt verrast. In het terugkeren verbleven we in Signe in een restaurant waar de kelner goocheltrucs uithaalde. Daar zat toch tempo in!

We reden terug dwars door de bergen via Trieste naar Venetië. In Venetië regende het hard, we stopten aan een restaurant, de eigenaar kwam ons halen met een paraplu. De man nam mijn zus mee naar de keuken; in een kasserol zag ze een heel lekker stuk vlees met één aardappel, ze vroeg of wij ook aardappelen konden krijgen. “No problema”, was het antwoord. We aten smakelijk, vlees met één aardappel voor ons vijven, een nagerecht bestelden we gelukkig niet. De prijs die hij vroeg was veel hoger dan verwacht, we gaven onze laatste lires, de service met de paraplu werd niet herhaald.

Ook voor een spaghetti vroeg men in Venetië veel te veel geld, maar ik leerde daar pasta met lepel en vork eten. Dergelijke afpersing hebben we gelukkig in Joegoslavië nooit beleefd.

Uiteindelijk was het een heel boeiende reis die aanleiding gaf tot andere vakanties met tent of caravan.

Op kamp met de toekomstige burgemeester!

Getuige: Luc De Corte, 70 jaar op het moment van het interview (2009)

Met de scouts op kamp gaan was voor de meeste kinderen het hoogtepunt van het jaar. Op een terrein in een bosrijk gebied als de Kempen of de Ardennen werd het kamp ingericht; de tenten werden gebouwd en de constructies gesjord. Twee weken leefde de groep in volle natuur en

werden allerlei leuke spelen en uitstappen gepland. Luc De Corte vertelt een anekdote over zijn ‘kamp’ in 1955, met de Scouts van Gent in Lichtaart.

Een van de meest ongelooflijke ervaringen bij de scouts was het 24-urens spel georganiseerd door Jacques Monsaert, voormalig burgemeester van Gent en toen onze leider bij Sint-Lievensscouts.

De tak van de verkenners was onderverdeeld in vier patrouilles. Elke patrouille diende een kamp te maken in een straal van 5 km rond het vertrekpunt, als herkenningsteken was er het vuur in het kamp dat 24 uur moest onderhouden worden. Verder was er de patrouille vlag die je koste wat kost moest verdedigen. Nadien werd de hele spelontwikkeling geëvalueerd.

Midden in het spel, na de middag, moesten we aan de kerk in Lichtaart samenkomen. We dreigden te laat te zijn en dan zouden we de opdrachten niet kunnen ophalen. Ik stelde voor te liften. Op de steenweg gekomen, hadden we onmiddellijk succes, het was een ‘motard’ die stopte. Onwennig zat ik op een moto – het was de eerste keer - en toen staken mijn vrienden me nog de patrouille vlag in mijn handen. Halfweg stopte de man en vertelde me dat ik me stevig moest vastnemen en vooral ook in de bochten moest ‘leggen’. Nu nóg geniet ik van het gevoel als een ridder met mijn vlag op een metalen ros. Zoiets is in ons collectief scoutsgeheugen gegrift. ■

Wil je nog meer te weten komen over de geschiedenis van het reizen of nog meer getuigenissen lezen? Je vindt een mooie neerslag met prachtig (historisch) fotomateriaal van het volledige onderzoek in het boek ‘Op vakantie!’. Prijs: 17 euro, verkrijgbaar in de museumshop van het MIAT of online in de webshop via www.miat.gent.be